

Rinze Ijbema - Zondag 33

[1] Je bekeren – kun je dat leren?

Vanmiddag hebben we een leerdienst en het gaat over je bekeren. Nu is het één ding om van alles te horen over bekeren, maar het is nog wat anders om het dan ook te doen. En laten we eerlijk zijn: in de kerk is het niet het hoogste doel dat je een hoop informatie over een hoop onderwerpen meekrijgt. In de kerk is het wel de bedoeling dat je er wat mee doet. Dus we kijken eens rond, vanmiddag, bij andere kerken, in de bijbel natuurlijk en in de praktijk, maar waar we naar op zoek zijn is dit: je bekeren – kun je dat leren?

Om te beginnen kijken we eens naar rechts. We kijken in de keuken van de gereformeerde kerken aan de rechterflank, zoals de Gereformeerde Gemeenten. In de volksmond heten ze nog steeds zwartekousenkerken. Ik vind dat geen leuke naam, maar dan weet je welke kerken ik bedoel. Als het over bekering gaat, dan lijken ze vooral het eerste deel van Zondag 33 goed te hebben begrepen. 'Wat is het afsterven van de oude mens? Oprechte droefheid, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben. En ook dat wij onze zonden hoe langer hoe meer haten en ontvluchten.'

[2] Oprecht verdriet. Wanneer je bij onze broers en zussen daar aan de rechterflank eens luistert naar hun kerkdiensten, naar hun gebeden en naar hun preken, dan kom je die droefheid tegen. Wanneer je daar als doorsnee vrijgemaakte mee geconfronteerd wordt, dan lijkt het wel alsof het alleen maar gaat over hoe slecht we zijn. Ik denk eerlijk dat als je daar elke week naar de kerk gaat, dat je er dan ook min of meer aan gewend raakt. Zo zeggen we dat nu eenmaal. Nu proberen we vanmiddag iets van anderen te leren, dus hoeven we helemaal geen oordeel te hebben over wat onze broers en zussen daar doen. Maar wat valt er dan te leren?

Ik wil het voor vanmiddag zo samenvatten: als je geconfronteerd wordt met je zonden en als je geconfronteerd wordt met de gevolgen van je zonden, heb er dan oprecht verdriet over. Je bent een mens en je maakt fouten. Loop er niet voor weg. Veeg ze niet onder tafel. Loop niet weg voor de consequenties. Ik zeg dat niet omdat ik je wil vastpinnen op alles wat je verkeerd doet. Maar ik geloof dat je niet echt verder komt, wanneer je deze stap overslaat. Bovendien doe je anderen zomaar tekort, wanneer je niet tot je laat doordringen wat je zonden bij anderen kapot maken. Het is

een stap in je bekering, die je niet kunt overslaan. Dat is de ene kant: heb je echte zonden, wees er dan echt verdrietig over. Dat kun je leren van de Gereformeerde Gemeenten.

Alleen: ik merk zelf dat je er ook mee kunt vastlopen – en dat is vast niet de bedoeling. **[3]** Niet alles is zonde. Dat wil ik vanmiddag zo zeggen: ga niet op zoek naar zonden, omdat je verdrietig moet zijn. Ga niet op zoek naar zonden, omdat je verdrietig moet zijn. Als je hier niets kunt voorstellen, dan ben je een gezegend mens. Maar er zit een kant in hoe we mensen in de kerk leren over bekering, dat we je de verborgen boodschap meegeven dat het nooit goed genoeg is. En er is een reëel risico dat je mensen daarmee een doodlopende weg injaagt: altijd kritisch over alles wat ze doen. Maar: niet alles is zonde en niet alles is zondig.

We kijken naar de andere kant, bij onze broers en zussen in de evangelische kerken. Ook al hebben ze de Catechismus nooit gelezen, ze hebben de inhoud van het tweede deel van Zondag 33 wel goed te pakken. ‘Wat is het opstaan van de nieuwe mens? **[4]** Hartelijke vreugde in God door Christus en lust en liefde om naar de wil van God in alle goed werk te leven.’ Dat zit daar wel goed, met die vreugde en met die goede werken. Een kerkdienst daar is een feest en mensen getuigen van wat de Heer in hun leven heeft gedaan. Halleluja! Wat kun je daar leren over bekering?

Dat het je dus mag raken, dat God je ziet staan. Dat kun je daar leren. Dat je feest mag vieren, over wat God heeft gedaan. Dat kun je daar leren. En toch heb ik ook hier een kanttekening bij. En dat is opnieuw niet bedoeld als beoordeling van wat er in de evangelische flank van de kerken gebeurt. Wanneer je je als kerk profileert door andere kerken af te kraken, dan ben je denk ik a. onvolwassen en b. onchristelijk. Mijn kanttekening gaat over wat ik bij mezelf zie en ook bij mensen om ons heen. En die kanttekening is: je kunt niet altijd blij zijn.

[5] Je kunt niet altijd blij zijn. Kijk, wanneer God je zegent en je gelukkig maakt, dan ben je blij en dat mag je zien. Maar zelfs de Heer Jezus was niet altijd blij. Bepaald niet. Zijn wij meer dan Hij? Begrijp me goed: ik ben blij als jij oprecht blij bent. Maar ik wil niet dat we elkaar wijsmaken dat lachen altijd verplicht is. God geeft ons hoop in ons hart, maar dat is wat anders dan dat Hij ons succes geeft. En op de een of andere manier gaat er iets mis als wij alleen van onze geestelijke successen getuigen.

Oké, als je zo links en rechts rondkijkt in de kerken om je heen, dan kun je van alles leren. Maar over hoe je dan toepast wat je daar leert, dat is nog wel de vraag. Je leert echt verdriet te hebben over je zonden – maar je moet daar dan geen spelletje van maken: ik moet op zoek naar mijn zonden, want ik moet dat verdriet ervaren. En omgekeerd: je leert wat het is om blij te zijn met wat God voor jou en in jou doet. Maar ook dat is geen truc: ik moet nu eenmaal blij zijn, dus ik moet wel met een succesverhaal komen.

Ik stel voor dat we nog even verder kijken om wat te leren over bekering. Ik heb gekozen voor het lezen van Joël 2. **[6]** Dat hoofdstuk wordt genoemd, tussen andere teksten, in de bijbelteksten die onder de vragen en antwoorden van de Catechismus staan. Dat wil zeggen: bij vraag en antwoord 89 wordt verwezen naar één vers uit Joël 2, Joël 2, 13. Maar het hele hoofdstuk heeft hetzelfde patroon als de Catechismus hier.

Joël is een profeet en Joël ziet een ramp aankomen. Joël is een profeet en als een echte profeet ziet hij dubbel. Dat wil zeggen: de ramp die hij ziet aankomen is een sprinkhanenplaag. En gewone, echte, allesvernietigende sprinkhanenplaag. Maar als profeet ziet hij dubbel en hij ziet er tegelijk de dag van het oordeel van de Heer in. De dag van toorn en wraakgerichten. En dus? En dus dit, Joël 2, 12-13: 'Keer nu terug tot mij met heel je hart en begin te vasten, te treuren en te rouwen. Niet je kleren moet je scheuren, maar je hart.' Oprechte droefheid, wat je zegt.

Vervolgens roept Joël je op tot bekering. Joël 2, 13 en 15: 'Keer terug tot de Heer, jullie God, want hij is genadig en liefdevol, geduldig en trouw, en tot vergeving bereid.' En: 'Blaas de ramshoorn op de Sion, kondig een vastentijd af en roep op tot een plechtige samenkomst.' Vasten staat symbool voor verschillende dingen. Vasten staat ook symbool voor wat de Catechismus het afsterven van je oude mens noemt. En dat je dan opstaat en God vraagt om jou te zien staan.

Als Joël verder gaat mag hij ons vertellen dat het terecht is dat we hoop hebben. Als de sprinkhanen langskomen verandert zelfs de Hof van Eden in een woestijn. Maar als de Heer langskomt, veranderen zijn voetstappen een woestijn in een paradijs. 'En jullie, kinderen van Sion, wees blij en barst uit in gejubel om de Heer, jullie God.' Want de Heer geeft regen om je te verkwikken, Hij laat de regen overvloedig op je neerdalen. En opnieuw mag de profeet van de Heer dubbelzien: in de regen ontdekt Joël Gods Geest, uitgestort in overvloed.

Maar wat kun je nu leren over je bekeren van zo'n oude profeet? In de kerk geloven we dat wij het allemaal zijn: profeten. De Geest van God woont in ons en dat maakt het mogelijk dat we allemaal dubbel kijken, als een profeet. Hoe kan dat jou en mij vandaag helpen? Wat kun je hier leren over bekering? Allereerst dit: dat Joël ook niet zegt: je moet nu eenmaal verdrietig zijn, dus ga maar op zoek naar je zonden. Nee, Joël ziet een sprinkhanenplaag die een paradijs verandert in een woestijn, de omgekeerde wereld. Hij begint dus concreet. Ik vind daar een aanknopingspunt om zo ook zelf vandaag met mijn zonde en verdriet om te gaan. Als ik in mijn hart het verdriet heb om alles wat ik stuk zie gaan, dan mag ik daarmee naar God toe om te zoeken naar de diepere betekenis van wat er misgaat. **[7]** Heb je verdriet? Zoek God op.

Het is duidelijk dat in Joël de diepere betekenis van die concrete sprinkhanenplaag is, dat het een straf van God is. God wil zijn volk hier corrigeren en Gods Geest zorgt ervoor dat de profeet zo helderziend is dat hij dat doorheeft. Ik denk dat ook jij en ik vandaag, omdat we ook profeten zijn, die mogelijkheid soms mogen overdenken. Het kan van alles zijn, waardoor je merkt dat we bepaald niet meer in de Hof van Eden leven. Het is niet verkeerd om dan de mogelijkheid te overwegen dat God je hier iets probeert te leren. Maar dat is niet de enige dubbele betekenis van wat er misgaat in ons leven.

De Bijbel leert ons dat we niet meer in het paradijs leven. De Bijbel leert ons ook dat het wel Gods inzet was, dat de Hof van Eden ons thuis zou zijn. Onze God is niet de God dingen kapot maakt – integendeel. Wij zijn het die het in ons hebben om wat God ons aan moois geeft uit onze handen te laten vallen. Jij en ik, God geeft ons een hoge plaats. Maar als het dan misgaat bij ons, dan raakt alles uit het lood. Volgens mij betekent dat dat je van de Bijbel, van Joël dit kunt leren: dat je iedere keer als je zelf ervaart dat je niet in het paradijs leeft, maar in de woestijn, dat je vlucht naar je God.

Kijk, Hij wist hoe Hij een gave wereld moest maken. Hij alleen weet hoe je van een gebroken wereld weer een paradijs maakt. Dus: als je geraakt bent door wat er om je heen kapotgaat, dat je dan je eigen onmacht belijdt en dat je met je lege handen en ook met je vuile handen naar God gaat. Dus niet: ik moet verdrietig zijn, laat ik op zoek gaan naar mijn zonden. Maar: ik ben verslagen. Ik, mens met mijn onmacht en mijn zonde. Maar mijn verslagenheid duwt mij naar mijn God toe.

En weet je, net zo kun je ook reageren als God je wel gelukkig maakt. Het is niet zo dat je blij moet zijn en dus maar op zoek gaat naar successen in je leven en dat je ze desnoods gaat verzinnen, die geestelijke successen. Het is andersom. God zal je momenten geven van hoop in je hart. God zal je momenten geven van vrede en rust. God zal je momenten geven van geluk. **[8]** En dank Hem dan.

Zo is God, zo is het leven. En dan zeg ik opnieuw tegen jou als profeet van God: leer jezelf om ook die momenten dubbel te zien. Hier zegent God mij. Hier is Hij bezig om mij te laten proeven hoe mooi het leven met Hem kan zijn.

De Catechismus zegt: je bekeren is dat je verdriet hebt om je zonde en plezier om wat God doet in Christus. In de traditie is dat wel eens verwrongen. Aan de ene kant: wees verdrietig! En je zoekt de hele tijd naar zonden waarover je verdrietig moet zijn. Of aan de andere kant: wees altijd blij! En je denkt zomaar dat je het niet goed doet, als jouw leven geen succesverhaal is. Dit is wat ik van Joël leer: begin nou niet bij wat je moet, maar bij wat je ervaart. En ga daarmee naar God. Elke keer dat je verdriet hebt: leg het bij Hem. Heer, mijn wereld is kapot en ik kan het niet allemaal rechtzetten. En elke keer als je blij bent: wees dubbel blij en dank God voor wat Hij geeft.

En dit leer ik niet alleen van Joël. Dit leer ik van onze Heer Jezus zelf. **[9]** Ik zie Hem huilen bij het graf van een vriend, bij het sterven van Lazarus. En ik proef in zijn tranen zijn diepe, diepe, goddelijke verzet tegen alles wat Gods goede schepping kapot maakt. **[10]** Ik zie Hem opstaan tegen onrecht, dat wil zeggen: tegen onrecht dat anderen wordt aangedaan. Want als het Hem raakt, dan draagt Hij het met diezelfde diepe, diepe, goddelijke kracht. En ik hoor Hem links en rechts zonden vergeven, alsof het niets is. Maar het is niet niets. Het kost Hem alles. En het raakt mij en ik laat het mij raken want in Hem zie ik een spiegel van wie wij zijn, van wie wij zouden zijn, hadden we niet gezondigd.

En ik hoor Hem lachen. Ik hoor Hem lachen op Pasen. Als een kind geboren wordt, een baby'tje, dan is het eerste wat je hoort dat het huilt. Ze zeggen dat dat goed is, want er moet lucht de longetjes in. Maar ik denk dat zo'n kindje zich ook gewoon rot schrikt. Maar als Jezus met Pasen het nieuwe leven oppakt, zou Hij niet gelachen hebben, omdat het voorbij is? En zouden Hij en de Vader en de Geest niet met een stem gelachen hebben van geluk? Oké, dat weet ik niet. Maar ik weet dat Hij ons als Hij is opgestaan zijn vrede geeft en zijn Geest. **[11]** Vreugde van God. En ik geloof dat alles wat mij blij maakt, wat mij als mens ook maar echt blij maakt, dat ik dat mag verbinden aan Hem. Dit is wat Hij wil, dit is waar Hij aan werkt, dit is wat Hij gaat regelen.

Ik lees in de Bijbel in Jakobus 4: 'Weeklaag, wees treurig en laat uw tranen vloeien. Laat uw lachen veranderen in droefheid en uw vrede in somberheid. Verneder u voor de Heer, dan zal hij u verheffen.' En ik lees in de Bijbel in Filippenzen 4: 'Laat de Heer uw vreugde blijven; ik zeg u nogmaals: wees altijd verheugd.' En dit is wat ik leer en wat ik ook toe kan passen: ik ga wat mij

verdrietig maakt bij God brengen, eerlijk over mijn zonde, eerlijk over mijn onmacht. En wanneer de Heer mij dan laat opstaan, elk moment van vrede dat Hij mij geeft: ik ga Hem ervoor danken. Want Hij geeft mij hoop. Ik wil Hem zien in mijn leven. En ik bid dat Hij zichtbaar is door mij heen.

Amen.